

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018. gada 25. janvārī Nr. 1-6/3

Uz 2018. gada 10. janvāra Nr. 1-04/4-pav

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas
tiesnesei Inetai Ziemelei**
Jura Alunāna iela 1
Rīga, LV-1010

Par viedokļa sniegšanu lietā Nr. 2017-15-01

Latvijas Republikas tiesībsargs saņēma Latvijas Republikas Satversmes tiesas (turpmāk – Satversmes tiesa) kancelejas 2018. gada 10. janvāra vēstuli Nr. 1-04/4-pav “Par tiesas sēdi lietā Nr. 2017-15-01”, kurā Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) ir aicināts iepazīties ar lietas materiāliem un izteikt viedokli lietā Nr. 2017-15-01.

Iepazīstoties ar lietas Nr. 2017-15-01 materiāliem, tiesībsargs izsaka šādu viedokli.

[1] Kopš lietas Nr. 2017-15-01 ierosināšanas Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) tiesību normas, kas regulē pagarinātā normālā darba laika un darba samaksas noteikšanu ārstniecības personām un neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes personām, kuras nav ārstniecības personas (turpmāk – NMP brigādes personas), ir grozījusī divreiz:

- 2017. gada 8. jūnijā, paredzot pakāpenisku atteikšanos no pagarinātā normālā darba laika (Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 26., 27., 28. un 29. punkts) un izslēdzot no Ārstniecības likuma 53.¹ panta trešo un septīto daļu. Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 27. punkts noteic pagarinātā normālā darba laika un darba samaksas par darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto normālo darba laiku, noteikšanu no 2017. gada 1. jūlija līdz 2017. gada 31. decembrim;
- 2017. gada 22. novembrī, paredzot pakāpenisku atteikšanos no pagarinātā normālā darba laika un minimālu darba samaksas pieaugumu par darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto normālo darba laiku, 2018. un 2019. gadā (Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 30. un 31. punkts).

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka Saeima, paredzot minimālu darba samaksas pieaugumu par darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto normālo darba laiku, faktiski ir atzinusi ārstniecības personu un NMP brigādes personu tiesības uz paaugstinātu samaksu par virsstundu darbu.

Viedokli par 2017. gada 8. jūnija grozījumiem Ārstniecības likumā tiesībsargs pauda 2017.gada 5.septembra vēstulē Nr.1-6/15. Proti, tiesībsarga ieskatā, pieņemot 2017.gada 8.jūnija grozījumus Ārstniecības likumā, ārstniecības personām un NMP brigādes personām Satversmes 107. pantā un 91. panta pirmajā daļā garantēto tiesību aizskārums pēc būtības nav novērsts, tādējādi tiesvedība lietā Nr.2017-15-01 nav izbeidzama.

Arī Ārstniecības likuma pārejas noteikumu 31.punkts, kas paredz darba samaksu par darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto normālo darba laiku, 2018.gadā noteikt ne mazāk kā 1,20 noteikto stundas algas likmju apmērā, bet 2019.gadā – ne mazāk kā 1,35 noteikto stundas algas likmju apmērā, pēc būtības nenovērš ārstniecības personām un NMP brigādes personām Satversmes 107. pantā un 91. panta pirmajā daļā garantēto tiesību aizskārumu. Šāds regulējums joprojām ierobežo ārstniecības personu un NMP brigādes personu tiesības saņemt atbilstošu atlīdzību par virsstundu darbu, līdz ar to tiesvedība lietā Nr. 2017-15-01 nav izbeidzama¹.

Kā jau tiesībsargs norādīja 2017. gada 5. septembra vēstulē, Satversmes tiesas vērtējums lietā Nr. 2017-15-01 ir svarīgs Satversmes izpratnes veidošanā. Izskatāmajā lietā ir skarti būtiski konstitucionāli jautājumi, proti, tiesības uz atbilstošu darba samaksu par darbu pagarināta normālā darba laika ietvaros. Satversmes tiesas vērtējums ir nepieciešams, lai veicinātu sabiedrības interešu aizsardzību, proti, lai uzlabotu ārstniecības pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu iedzīvotājiem un veselības aprūpes nozares nodrošinājumu ar cilvēkresursiem ilgtermiņā. Satversmes tiesa, sniedzot juridiski saistošu tiesību normas interpretāciju, nodrošinātu Satversmē garantēto pamattiesību aizsardzību.

[2] Saeima 2017.gada 30.novembra vēstulē norāda, ka 2018. gada valsts budžeta ietvaros ir piešķirts finansējums veselības aprūpes finansēšanai, tostarp ārstniecības personu darba algu palielināšanai². Jāatzīmē, ka ārstniecības personu darba algas palielināšanas mērķis ir nodrošināt ārstniecības personām konkurētspējīgu atalgojumu. Viens no Veselības aprūpes sistēmas reformas mērķiem ir panākt, ka finansējums veselības aprūpes darbinieku darba samaksai tiek mērķtiecīgi palielināts un ārstu un funkcionālo speciālistu vidējā darba samaksa 2021.gadā sasniedz divkārtu tautsaimniecībā nodarbināto vidējo darba samaksu. Ārstniecības un pacientu aprūpes personu darba samaksai nepieciešams sasniegt 60%, bet ārstniecības un pacientu aprūpes atbalsta personu vidējā darba samaksa nepieciešams sasniegt 40% no ārstu un funkcionālo speciālistu vidējās darba³. Nenoliedzami, ārstniecības personu darba samaksas pieaugums ir vērtējams atzinīgi, tomēr tas neattaisno to, ka ārstniecības personām un NMP brigādes personām joprojām netiek nodrošināta atbilstoša darba samaksa par darbu pagarināta normālā darba laika ietvaros.

Ar cieņu
tiesībsarga vietā
tiesībsarga vietniece

I.Piļāne

¹ Sk. Tiesībsarga 2017.gada 5.septembra vēstulē Nr.1-6/15 norādīto pamatojumu. Lietas Nr.2017-15-01

² Sk. Saeimas 2017. gada 30. novembra viedokli Nr.142.2-84-12/17. Lietas Nr.2017-15-01 2.sējuma 2. lapa.

³ Sk. Ministru kabineta noteikumu „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumos Nr.595 „Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām”” projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40443749> [skatīts 24.01.2018.]